

omejeni. Betonski zidovi ob cestah so se pokazali kot edini primerni za upiranje taki ujmi in trajno sanacijo. Zaradi varovanja naravne dediščine pa je bolj zaželena gradnja kamnitih zložb, ki so na pogled sicer bolj sprejemljive za okolje, niso pa dovolj trdne. Treba bo najti kompromis med dovolj trdnimi opornimi betonskimi zidovi in primerno zunanjo podobo.

Za poplave torej niso krive samo podnebne in hidrološke razmere, svoje je naredil tudi človek z nepremišljenimi posegi v naravo. Rušilne poplave so samo naravna reakcija reke, ki išče svoj prostor v okolju. Marsikomu se ti posegi v naravo niso zdeli nič nenavadnega, postali so nekaj samoumevnega. Veljalo je prepričanje, da človek že tisočletja usmerja vodne tokove. Malo je tistih, ki so spoznali, da ti posegi trajno pustošijo naravo. Poplave spremlja še dolgotrajna ekološka škoda, ki je pogosto še hujša, obe pa sta boleči.

1. Grad, K., Planina, F., Pučnik, J., Ramovš, A. 1973: *Selška dolina v preteklosti in sedanjosti. Železniki.*
2. Tolmač za Geološko karto list KRANJ, L 33–65. *Beograd, 1976.*
3. Hidrometeorološki zavod RS 1995: *Količina padavin 1961–1990. Klimatografija Slovenije. Ljubljana.*
4. Orožen Adamič, M., Vidic, F. 1991: *Ujma 1990 v Škofjeloškem hribovju. Ujma 5. Ljubljana.*
5. *Sredstva javnega obveščanja: Delo, Republika, Gorjanski Glas, september in oktober 1995.*

SKRIVNOSTNI KRAJI SVETA IN ATLAS LEGENDARNIH KRAJEV SVETA PRI POUKU GEOGRAFIJE

Tatjana Ferjan

V slovenskem prevodu sta izšli dve zanimivi knjigi s podobno vsebino, ki se med seboj dopolnjujeta: Jennifer Westwood, *Skrivnostni kraji sveta*, 1995, in James Harpur in Jennifer Westwood, *Atlas legendarnih krajev sveta*, 1996. Knjigi prikazujeta številne stvaritve ljudstev, ki so postale kulturna dediščina. Knjiga *Skrivnostni kraji sveta* ima štiri poglavja: Sveti kraji, Simbolne krajine, Starodavna mesta in Izginule dežele, knjiga *Atlas legendarnih krajev* pa jih ima pet: Večna kraljestva, Brezčasne dežele, Sveti čudeži, Vizije v kamnu in Zmagoslavje duha. Pisci so pri predstavitvi skrivnih legendarnih krajev upoštevali izsledke različnih ved, ne vsiljujejo pa nobenega dokončnega prepričanja.

V sestavku želim ugotoviti, kakšno didaktično vlogo imata omenjeni knjigi v geografski učni praksi. Podajam ugotovitve na osnovi dela v razredu, kjer sem knjigi z estetsko-kulturno vsebino uporabila v različnih oblikah in metodah dela.

V prvem didaktičnem koraku učence seznanim z obema knjigama. Predstavitev je lahko izčrpna in zajame vse: od tehničnih podatkov (na primer naslova izvirnika) do vsebine. Slike dopolnjujejo vsebino, pri splošnem pregledu pa pomenijo tudi privlačno silo; učence pritegnejo in jim nakazujejo glavno vsebino. Namen predstavitev je, da se učenci seznanijo s knjigama in z njuno vsebino. Knjigi predstavljata človekove stvaritve, ki so nastale, doživele razcvet in propad (na primer Stonehenge, Giza, Machu Picchu), opozarjata tudi na simbolne naravne vrednosti (na primer Uluru). Ker so teksti napisani privlačno, jih imajo učenci radi. Spoznajo zanimivosti po svetu in si zaželijo novega širjenja znanja. Stopnja zahtevnosti vsebin je različna. Ko jih izbiramo, moramo upoštevati razvojno, izobrazbeno, učno stopnjo učencev.

Osnovne oblike dela, povezane s tekstom v obravnavanih knjigah, potekajo v toku učne ure. Namen je različen, od spoznavanja do razširjanja in poglobljanja vsebine. Seveda s tem zbudimo pri učencih zanimanje in snov postane privlačna. Da jih motiviramo, najprej preberemo odlomek. Knjige, ki jih dodatno uporabimo, sami izberemo. Tekst vključimo v razlago oziroma razlagamo z njegovo po-

močjo. V sklepni fazi uporabimo tekst za dopolnitev. Isti tekst moremo uporabiti na različnih stopnjah in seveda z različnim namenom (na primer Uluru v Avstraliji).

Na zahtevnejši stopnji lahko učenci v šoli ali pa doma spoznavajo posamezne vsebine v okviru samostojnega dela ob knjigah. Navajam dva primera.

V prvem primeru obravnavamo prebivalstvo v okviru regionalne geografije Latinske Amerike. Spoznati želimo indijsko kulturo. V uvodni, načrtovalni fazi učne ure se pripravljamo na delo in učenje. Učenci se seznanijo s postopki in načinom obravnave nove snovi (delo s pomočjo knjig o stvaritvah Majev, Aztekov, Inkov in Naskov). V fazi aktivnosti učenci berejo (na primer o naselju Machu Picchu in perujskih risbah). Potem analizirajo prebrano gradivo in se pripravijo za predstavitev. V fazi povzetka podajo svoje izsledke in jih povežejo s prejšnjimi znanji v celoto.

Drug je primer »case study«. Obravnavamo piramide in si pomagamo z obema knjigama. Učence pripravimo na delo. Seznanimo jih s postopki in načinom obravnave nove snovi. Razdelijo se v dve skupini in vsaka si glede na zanimanje izbere poglavja. Prva skupina proučuje egipčanske, druga pa indijske piramide in ta oblikuje še podskupine: Palenque, Tikal in Teotihuacan. Sledijo povzetki ob diaprojekciji, kar se učencem še posebej vtisne v spomin.

Uporaba tekstov iz knjig *Skrivnostni kraji sveta* in *Atlas legendarnih krajev sveta* na različnih stopnjah zahtevnosti je pokazala, da imata širok motivacijski in izobrazbeni učinek. S privlačnimi teksti in slikovnim gradivom, ki pripomore k razumevanju in lažjem pomnjenju, se uvrščata med pomembne izvore znanja.

Možnosti uporabe omenjenih knjig pri pouku:

- pri splošni geografiji kot izredno zanimiv primer (na primer Uluru, Nil, Mont Saint Michel),
- kot del regionalne geografije pri obravnavi celine ali države (na primer Fudži, Ganges, Himalaja, Uluru, Veliki Zimbabve),
- kot primer ohranjanja kulturne dediščine (Giza, Tikal, Machu Picchu, Tadž Mahal),
- za spoznavanje svetovnih lepot in vrednot (Švedagon, Hagia Sofia, Delfi, Petra).

Knjigi omogočata nove poglede na kulturo naših prednikov; učencem na nevsiljiv način približata številne zanimivosti in tako širita njihovo znanje.

31. SREČANJE MLADIH RAZISKOVALCEV SLOVENIJE

Matej Gabrovec

Letošnje srečanje mladih raziskovalcev – srednješolcev je bilo letos 11. oktobra. Mladi geografi so se zbrali v Zemljepisnem muzeju. 25 dijakov je napisalo 13 nalog, ki so jih predstavili pred šestčlansko komisijo, v kateri so bili dr. Matej Gabrovec, mag. Uroš Herlec, dr. Milan Orožen Adamič, dr. Drago Perko, dr. Maja Topole in Mimi Urbanc. Ker ni bilo posebne geološke skupine, sta bili v okviru geografije predstavljeni tudi dve geološki nalogi.

Po tematiki so prevladovala regionalnogeografske in družbenogeografske naloge, žal pa ni bilo nobene naloge s fizičnogeografsko vsebino. Mentorje pozivamo, da spodbujajo učence tudi k izdelavi takšnih nalog. Največ avtorjev se je po klasični regionalnogeografski metodi lotilo proučevanja različnih naselij z bližnjo okolico, posamezni avtorji pa so se lotili mestne geografije, industrializacije, turizma, imenoslovja in metodike pouka geografije. Mladi raziskovalci so prišli iz vseh slovenskih pokrajin, njihove naloge pa so bile naslednje:

- 1. Razkrivanje zgodbe preteklosti skozi geološke sklade (Nina Bednaršek, Gimnazija Novo mesto, mentor Sašo Šturm),
- 2. Spremembe imen naselij, ulic, cest in trgov v Sloveniji po letu 1991 (Mateja Šenveter, Srednja ekonomska šola Maribor, mentorica Rozika Klasinc),
- 3. Trebnje (Simon Lah in Bojana Maver, Srednja trgovska šola Ljubljana, mentorica dr. Tatjana Ferjan),
- 4. Brezovica (Aleš Furlan, Srednja trgovska šola Ljubljana, mentorica dr. Tatjana Ferjan),
- 5. Računalnik pri pouku geografije (Maja Peternelj in Barbara Mrak, Gimnazija Škofja Loka, mentor Marjan Luževič),
- 6. Od kod ime »Pri Rexu« (Nina Kinkela in Valentina Kozlovič, Gimnazija Piran, mentorica Eva Slekovec),
- 7. Razvoj ekoturizma v solinah (Martina Bagarič in Mateja Koren, Srednja gostinska in turistična šola, mentorica Alenka Lukežič),
- 8. Geografski oris krajevne skupnosti Cerkvenjak (Barbara Bradač, Prva gimnazija Maribor, mentor Stojan Gojčič),
- 9. Prenova stare mestne četrti Štutna s posebnim ozirom na trgovski in gostinski dejavnosti (Žiga